

SABIMA
Samarbeidsrådet for biologisk mangfold

Miljøvernminister Helen Bjørnøy
Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo

__ . april 2006

Regjeringens miljøambisjoner og vanddirektivet – "Keiserens nye klær"?

Norske myndigheter og ikke minst mange av oss i miljøorganisasjonene har pekt på EUs rammedirektiv for vann som et stort og viktig løft i norsk vannforvaltning. Vi var glade for at det overordnede ansvaret for direktivet ble lagt til Miljøverndepartementet, og vi ser positivt på den utviklingen i norsk vannforvaltning som nå burde kunne skje.

Vi sitter samtidig med en stadig mer markert frykt for at gjennomføringen av direktivet i Norge vil preges av minimumsløsninger og medføre lite nytt. Blant annet ser vi følgende negative tegn:

- Miljømyndighetene gis ikke den overordnede styring de må ha.
- Involveringen av det sivile samfunn er fortsatt for svak.
- Bevilgningene til gjennomføringen er alt for små og vi har store kunnskapshull.
- Det er gjort tilgjengelig små eller ingen ressurser for miljøorganisasjonene for å delta.
- Fiskerisektoren krever, i strid med Soria Moria-erklæringen, å unnta "biologisk forurensning" i kystsonen fra vurdering av vannforekomstens miljøstatus.
- Også andre departementer, og dermed norske myndigheter generelt, synes mest opptatt av å dempe stemningen, senke ambisjonene og forventningene samt fokusere på sine særinteresser.
- Innføring og gjennomføring av direktivet i Norge forbigås i politisk og offentlig stillhet.

Vanddirektivet er et nytt og meget viktig redskap i norsk miljøpolitikk og vi vil gjerne bidra til det miljøløft direktivet legger opp til. Vi ber derfor om et snarlig møte med Miljøvernministeren, ledsaget av sentrale personer i relevante underordnede direktorater, for å diskutere hvordan det kan **mobiliseres ressurser, politisk vilje og seriøse forvaltningsmessige tiltak** slik at det kan sys en ordentlig drakt til "keiseren" – EUs rammedirektiv for vann. En motstrebende innføring av direktivets miljøkrav med seks års forsinkelse for de fleste norske vassdrag rimer dårlig med regjeringens målsetting om å "gjenreise Norge som foregangsland i miljøpolitikk" (Soria Moria).

Mange av de største Miljøorganisasjonene, som representerer over en halv million medlemmer, har over lengre tid samarbeidet godt og stått samlet i sitt syn på innføring og gjennomføring av vanddirektivet i Norge. De samme organisasjoner opplever nå å nærme seg et **metningspunkt** for hvor tålmodig man skal være med norske myndigheter for å fortsette et engasjement i dette arbeidet. EU understreker at medvirkning fra det sivile samfunn er en forutsetning for å lykkes, men det er lite interessant og motiverende for våre organisasjoner å delta og bidra "på gangen", særlig hvis resultatet i stor grad blir det samme systemet som tidligere – vedheftet noen overordnede planer og dataverktøy som sektorene skjeler til hvis det passer dem.

Det ville være flaut om det skulle bli slik at selv et barn kunne avsløre at den "nye" vannforvaltningen og Regjeringens miljøambisjoner fremstår i Adams drakt.

Vennlig hilsen

Rune Aanderaa	Rasmus Hansson	Bjarne Oppegård	??	Tore Killingland	??
Daglig leder	Generalsekretær	Generalsekretær	??	Generalsekretær	Daglig leder
SABIMA	WWF	NJFF	DNT	NNV	FRIFO

Kopi: Statsministerens kontor. Direktorsgrupp.

SABIMA
Samarbeidsrådet for biologisk mangfold

Vedlegg til brev til Miljøverministeren av __ april 2006

Vannrammedirektivet (2000/60/EØF) regnes som et av EUs aller viktigste miljøregelverk og setter ambisiøse mål for å oppnå tilnærmet naturlig økologisk tilstand i europeiske vassdrag. Direktivet er nå på vei inn i EØS-avtalen. Direktivet er et av de viktigste redskapene i arbeidet med å nå målet om å stanse tapet av biologisk mangfold innen 2010.

Det følgende er en kort utdypning av de punktene vi tar opp i brevet til Miljøvernministeren.

Direktivet legger opp til at norsk vannforvaltning skal ta utgangspunkt i økologi og ambisiøse miljømål, men det legges i forvaltningsreformen ikke opp til at miljømyndigheter får en posisjon som kan sikre dette. Det legges kort sagt ikke opp til et fundamentalt **nytt bakteppe** for vannforvaltningen. Alle sektorer vil beholde sine ansvarsområder, og det eneste reelt sett nye arbeidsredskap som tilføres vannregionmyndigheten er et ansvar for å drive fram og koordinere *planlegging*. Vannregion”myndigheten” vil slik høringsutkastet til forskrift var utformet ikke få mandat eller fullmakter til å avkreve andre sektorer/etater innsats eller resultater. Resultatet blir at norsk vannforvaltning også i fremtiden vil fremstå som fragmentert og mindre effektiv enn den burde være. Tiden er nå inne til å gripe sjansen til å la miljøsyn og bærekraftig forvaltning få forkjørsrett foran kortsiktige interesser i næringssektorene!

Involveringen av det sivile samfunn er fortsatt for svak, selv om det har tatt seg opp det siste året. Det er lite interessant for våre hardt pressede medarbeidere og frivillige å møte opp i et rådgivende organ til vann(region)myndighetens rådgivende organ! For å få reell innflytelse bør det sivile samfunn ha representanter nærmest mulig det beslutende organ, både på nasjonalt og særlig på regionalt nivå.

Bevilgningene til gjennomføringen er alt for små. Direktoratsgruppa, som representerer embetsverket i de ulike departementene/sektorene, har i flere år presentert svært realistiske og beskjedne budsjetter. Likevel er bevilgningene betydelig lavere, slik at ambisjonene og tempoet må reduseres ytterligere. I den forbindelse er det viktig å huske på at flere av sektorene i utgangspunktet synes å forsøke å holde ambisjoner og tempo lavest mulig (se under), og burde slik sett heller bli gitt økonomisk oppmuntring av ansvarlig politisk ledelse enn å bli bremsset.

Det er gjort tilgjengelig små eller ingen **ressurser for miljøorganisasjonene** for å delta i arbeidet, enda dette er en tung og ressurskrevende prosess som konkurrerer med svært mange andre gjøremål. Spesielt i våre regionale og lokale enheter er det tilnærmet umulig å mobilisere til innsats uten ressurser til koordinering og personlig oppfølging, reisevirksomhet/kursing og *små* gulrøtter til de som engasjerer seg regionalt og lokalt. I arbeidet med et så omfattende direktiv som vanddirektivet er det også et behov for å bygge opp et mer permanent kompetansepunkt innad i de frivillige organisasjonene, slik at det ikke – som nå – er mer ad hoc-basert i konkurranse med en rekke andre arbeidsoppgaver. Undertegnende organisasjoner har spilt inn til direktoratsgruppa v/SFT et konkret prosjektforslag for å komme i gang med dette arbeidet, men har ikke en gang fått et skikkelig svar.

Fiskerisektoren står ubøyeelig på å unnta ”biologisk forurensning” i kystsonen fra vurdering av vannforekomstens miljøstatus. Dette er for oss svært ulogisk, da f.eks. trusler fra *Gyrodactylus*, lakselus og rømt oppdrettslaks er blant de mest alvorlige negative påvirkninger

på mange vannforekomster. En slik holdning strider mot direktivets sentrale miljøparagraf § 4.3, direktivets intensjon, samt regjeringens erklæring om at arbeidet med å bekjempe biologisk forurensing i ferskvann skal styrkes (Soria Moria-erklæringen).

Vi opplever også at regjeringen som kollegium, i egenskap av å lede ulike departementer, **synes mest opptatt av å dempe stemningen**, senke ambisjonene og forventningene samt fokusere på sine særinteresser:

- Høringen som ble sendt ut fra SFT gjør ganske tydelig at Norge satser på minimumsløsninger slik at vi så vidt holder oss innenfor kravene fra EU. Vi velger å tro at dette mest skyldes at SFT har måttet akseptere minste felles multiplum på en rekke områder. Flere av de undertegnende organisasjonene har levert inn til dels omfattende høringssvar, som vi forventer blir gjennomgått svært nøye og tatt på alvor.
- Høringssvaret fra NVE, som vel kan oppfattes som det nest tyngste direktoratet i arbeidet, forsterker krystallklart understrekningen av at man ønsker minimumsløsninger og status quo.
- Fiskerisektoren, sannsynligvis den tredje tyngste i vanddirektivsarbeidet, leverer også et negativt/skeptisk høringssvar. Fiskeri er tydelig mest opptatt av å skjerme sin egen sektors særinteresser (se blant annet eget punkt ovenfor), i stedet for å se mulighetene for næringen i et forbedret og mer bærekraftig miljø.
- Også andre sektorer fokuserer mer på sine kortsiktige interesser og sine maktposisjoner, enn å bidra til et felles løft for å løfte vannforvaltningen til store gevinster for samfunnet totalt sett.

Dette står i klar kontrast til Regjeringens miljøambisjoner i Soria Moria –erklæringen:

- Norsk vannforvaltning skal bli mer helhetlig og økosystembasert. Det er betydelige problemer med spredning av fremmede arter i ferskvann. Arbeidet med å bedre vannkvaliteten og bekjempe biologisk forurensing i ferskvann skal styrkes.
- Regjeringen vil styrke tiltakene for å beskytte villaksen og bekjempe biologisk forurensing.
- Regjeringen vil stanse tapet av norsk naturmangfold innen 2010.
- Norge skal gjenreises som foregangsland i miljøpolitikken gjennom en langt mer aktiv miljøpolitikk, både nasjonalt og internasjonalt.

Regjeringen må nå ta tak for å sikre det miljøløft direktivet legger opp til og som avspeiler regjeringens ambisjoner om å gjenreise Norge som foregangsland på miljøområdet! Regjeringen må også ta et felles ansvar for å stanse sektorenes sandpåstrøing. Dette gjelder både i faglig/administrativt så vel som i økonomisk forstand. I likhet med i flere andre miljøprosesser, ser vi også betydelige problemer med gjennomføringen av det såkalte "sektoransvaret" når det er penger inne i bildet. I forbindelse med bevilgningene til vanddirektivet er resultatet så langt, som så ofte ellers, at Miljøverndepartementet legger en del penger på bordet, mens de andre departementene og direktoratene bidrar med knapper og glansbilder – og da gjerne *langt* ute i budsjettåret. Dette er uansett våre felles skattepenger, og hvis Regjeringen ønsker å gjennomføre en satsning er vi ikke overbevist om at denne formen for ansvarsapulverisering er den mest effektive måten å reise penger til et formål på.

Inn i dette mønsteret føyer det seg at innføring og gjennomføring av vanddirektivet i Norge forbigås i tilnærmet **politisk og offentlig stillhet**. Knapt noen politikere synes å ville mene noe nevneverdig om direktivet, og det tas ikke fra det politiske Norge initiativ til debatt om hvor vi skal legge ambisjonsnivået. I stedet overlates til det hele til en prosess i embetsverket, hvor minste felles multiplum blir gjeldende. Dette avspeiler ikke Regjeringens miljøambisjoner slik de er uttrykt i Soria Moria-erklæringen.